

ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ім. М.Г. ХОЛОДНОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Г А Л Ь Ч Е Н К О

Надія Павлівна

УДК УДК 581.9.502.75(477.46/65)

**ФЛОРИСТИЧНЕ ТА ЦЕНОТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ “КРЕМЕНЧУЦЬКІ ПЛАВНІ” І ЙОГО
СОЗОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ**

03.00.05 – ботаніка

Автореферат

дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата біологічних наук

Київ – 2004

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України

Науковий керівник: доктор біологічних наук, професор
АНДРІЄНКО-МАЛЮК ТЕТЯНА ЛЕОНІДІВНА,
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України,
завідувач міжвідомчої комплексної
лабораторії наукових основ заповідної
справи НАН України та Мінприроди України

Офіційні опоненти: доктор біологічних наук, професор
ДУБИНА ДМИТРО ВАСИЛЬОВИЧ,
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України,
провідний науковий співробітник відділу геоботаніки

кандидат біологічних наук

ШЕВЧИК ВАСИЛЬ ЛЕОНОВИЧ
Канівський природний заповідник,
старший науковий співробітник

Провідна установа: Донецький ботанічний сад НАН України,
відділ природної флори, м. Донецьк

Захист відбудеться “ 11 ” жовтня 2004 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.211.01 Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України за адресою: 01601 м. Київ, вул. Терещенківська, 2

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України за адресою: 01025 м. Київ, вул. Велика Житомирська, 28

Автореферат розісланий “ 3 ” вересня 2004 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

Виноградова О.М

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для забезпечення охорони біорізноманіття природних регіонів України необхідним і актуальним є вивчення його сучасного стану, в т.ч. фіторізноманіття, що дозволяє встановити закономірності структури, функціонування та динаміки флори та рослинності регіону дослідження.

Регіональний ландшафтний парк (РЛП) “Кременчуцькі плавні” створений в 2001 році, розташований в заплаві Середнього Дніпра у верхів’ї Дніпродзержинського водосховища в межах Кременчуцького району Полтавської області на площі 5080 га. Територія досліджувалась для створення в перспективі національного природного парку. Згідно з геоботанічним районуванням України територія парку належить до Східноєвропейської провінції Бахмацько-Кременчуцького геоботанічного округу. Територія парку знаходиться на межі природних регіонів – Лісостепу та Степу, Правобережжя і Лівобережжя і являє собою комплекс широкої заплави Дніпра та ряду островів, оточених протоками.

Спеціальних ботанічних досліджень на сучасній території парку раніше не проводилося. Лише окремі дані про рослинний світ регіону знаходимо в узагальнюючих працях дослідників XIX-XX ст.

Територія парку репрезентує заплаву Середнього Дніпра з типовими ландшафтами, багатую природною флорою і рослинністю і може розглядатися як еталона ділянка первинної заплави – до створення каскаду водосховищ на Дніпрі.

Зв’язок роботи з науковими програмами, темами. Наукові дослідження виконувалися відповідно до державної Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні, затвердженою постановою Верховної Ради України 22.09.1994 № 177/94. Робота пов’язана також з науковою тематикою Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, зокрема з бюджетними темами № 287 “Оптимізація системи категорій природно-заповідного фонду України в аспекті охорони біологічного різноманіття та ландшафтів” (держреєстраційний № 0198U003035) та № 4/1040/26 “Науково-методичне та нормативно-правове забезпечення створення та діяльності регіональних ландшафтних парків України” (держреєстраційний № 0104U006748) та госпдоговірними темами № 137 “Вивчення Білецьківських плавнів біля м. Кременчука з метою створення регіонального ландшафтного парку”, № 157 “Розробка проекту створення РЛП “Кременчуцькі плавні”, № 125 “Розробка проекту організації території РЛП “Кременчуцькі плавні” (держреєстраційний № 0104U006747) міжвідомчої комплексної лабораторії наукових основ заповідної справи НАНУ та Мінприроди України.

Мета і задачі дослідження. Метою даного дослідження було вивчити флору і рослинність парку, з’ясувати характер розподілу та динаміку рослинного покриву території парку, провести

науково обґрунтоване функціональне зонування території парку та обґрунтувати режими охорони функціональних зон. До конкретних завдань входило:

- проаналізувати фізико-географічні умови формування флори і рослинності регіону;
- встановити склад флори судинних рослин території парку, виконати структурний аналіз флори;
- вивчити рослинність території парку, розробити класифікацію рослинності парку на домінуючій та флористичній основі, дати характеристику виділених синтаксонів;
- скласти екологічну характеристику рослинності парку із застосуванням методик фітоіндикації;
- з'ясувати динаміку рослинного покриву регіону досліджень під впливом природних та антропогенних факторів;
- дати соціологічну оцінку рослинного покриву та флори парку;
- провести функціональне зонування території парку та розробити різні режими охорони для зон;
- встановити місце парку в системі природно-заповідних територій Дніпровського екологічного коридору та можливості заснування на його базі національного природного парку.

Об'єкт дослідження – рослинний покрив РЛП “Кременчуцькі плавні”.

Предмет дослідження – сучасний стан флори і рослинності парку та його соціологічне значення.

Наукова новизна одержаних результатів. Робота є першою спробою соціологічної оцінки фіторізноманіття одного з регіональних ландшафтних парків України та спроби оцінити можливості організації на його базі національного природного парку. Вперше складене цілісне уявлення про флору і рослинність парку. Встановлено видовий склад та структуру флори вищих судинних рослин парку, який нараховує 603 види, що належать до 320 родів, 98 родин, 57 порядків, 5 класів та 4 відділів. Виявлений характер синантропізації флори парку. Встановлений синтаксономічний склад рослинності парку за домінуючою класифікацією. Розроблено класифікаційну схему рослинності парку на флористичній основі (за методом Браун-Бланке). Здійснена екологічна характеристика рослинності парку за методиками фітоіндикації на рівні класів. Здійснена соціологічна оцінка флори і рослинності парку, виділена та охарактеризована їх раритетна компонента. Обґрунтовано функціональне зонування території парку та режими охорони зон. Встановлено специфічність парку в системі природно-заповідних територій Дніпровського екологічного коридору, доведена перспективність цієї території для організації національного природного парку.

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали дослідження використані Держуправлінням охорони навколишнього природного середовища в Полтавській області для оцінки стану біорізноманіття на природно-заповідних територіях. За науковим значенням фіторізноманіття та рекреаційним потенціалом територію парку запропоновано включити до перспективної мережі національних природних парків України. Автором доповнені списки рідкісних видів і рослинних угруповань регіону, що потребують охорони на території Полтавської області. Одержані матеріали використовуються при викладанні дисциплін “Основи загальної екології” і “Заповідна справа” та проведенні польової практики у Кременчуцькому державному політехнічному університеті, організації екологічної освіти та виховання на території парку.

Особистий внесок здобувача. Робота є самостійним дослідженням здобувача, яким проведено 10 експедицій, виконано 510 геоботанічних описів, закладено 2 еколого-ценотичних профілі, зібрано 550 гербарних аркушів вищих судинних рослин, складено анотований список флори парку, класифікаційні схеми рослинності. Проведені фітоіндикаційні дослідження рослинності. Підготовлені наукові обґрунтування створення 3 еколого-туристичних маршрутів на території парку. Результати виконаних досліджень відображені в публікаціях та дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення досліджень розглядалися на розширених засіданнях міжвідомчої комплексної лабораторії наукових основ заповідної справи Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, доповідалися і обговорювалися на науково-практичних семінарах та конференціях: “Захист довкілля від техногенного впливу” (Кременчук, 1998), “Актуальні питання ботаніки та екології” (Ніжин, 1999; Чернігів-Седнів, 2000), XI з’їзді Українського ботанічного товариства (Харків, 2001), “Законодавча база функціонування та охорони природних комплексів регіональних ландшафтних парків” (Кременчук, 2003), міжнародній конференції “Роль природно-заповідних територій у підтриманні біорізноманіття” (Канів, 2003).

Публікації. За матеріалами дисертації опубліковано 10 робіт, з яких 3 статті у фахових виданнях України (1 – “Український ботанічний журнал”, 1 – “Заповідна справа в Україні”, 1 – “Науковий вісник Ужгородського національного університету”), 7 публікацій у журналах та регіональних збірках (з них 4 статей, 3 тез).

Структура роботи. Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінок, з них основного тексту 142. Дисертаційна робота складається із вступу, 8 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел (227 найменувань, з яких 200 кирилицею, 27 латиницею), 2 додатків: А – конспект флори судинних рослин, Б – синтаксономія рослинних угруповань (таблиці). Робота ілюстрована 21 таблицею, 18 графіками і рисунками.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ 1. ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ

Територія РЛП “Кременчуцькі плавні” згідно фізико-географічного районування України (1968) належить до південно-східної частини Оболонсько-Градизького та Кременчуцько-Кишенківського фізико-географічних районів Південної лісостепової області Дніпровської терасової рівнини Лівобережно-Дніпровської Лісостепової провінції. За геоботанічним районуванням України належить до Середньодніпровського геоботанічного району терасових заплавлених лук, дубово-соснових лісів та лучно-галофітної рослинності Бахмацько-Кременчуцького геоботанічного округу Європейсько-Сибірської лісостепової області Лівобережнопридніпровської підпровінції Східноєвропейської провінції. Вона знаходиться в верхів'ї Дніпродзержинського водосховища. В розділі наводиться характеристика кліматичних, геолого-геоморфологічних, гідрографічних, гідрологічних умов, рельєфу та ґрунтів регіону.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ РЕГІОНУ

Початок флористичних досліджень на території регіону пов'язаний з академічними експедиціями в середині XVIII ст., які були організовані Російською Академією наук. Серед перших дослідників Кременчуцького повіту Полтавської губернії можна назвати І. Гюльденштадта. Період активізації досліджень починається із дослідженням природи губерній Київського навчального округу такими вченими, як Е.Р. Траутфеттер, А.С. Рогович, І.Ф. Шмальгаузен, В.В. Монтрезор, Й.К. Пачоський. Значну роль у дослідженні рослинного світу Полтавської губернії мали дослідження експедиції, організованої Лісовим департаментом для природничо-історичного дослідження Полтавської губернії, в якій брали участь В.В. Докучаєв, А.М. Краснов, Е.В. Опоков. Фрагментарне вивчення флори в околицях Кременчука проводили Є.М. Лавренко та Д.К. Зеров. Основні флористичні дослідження розпочинаються з середини XX ст. насамперед з вивчення вищої водної рослинності Дніпра, це роботи Д.К. Зерова, Д.Я. Афанасьєва, А.В. Євдущенко, Д.В. Дубина, І.Л. Корелякова, Л.А. Сіренко. Вивчались лучні солонцюваті комплекси (Голова, Кононович, 1971), соснові ліси (М'якушко, 1972, 1974, 1978), псамофільні комплекси Середнього Придніпров'я (Войтюк, 1986). Сучасний етап вивчення рослинного світу розпочався з 90-х років XX ст. експедиційними дослідженнями міжвідомчої комплексної лабораторії наукових основ заповідної справи НАН України і Мінприроди України на території Полтавської області з метою оптимізації природно-заповідного фонду. Створені об'єкти різних категорій, які в подальшому увійшли до території парку. За матеріалами польових експедиційних досліджень опубліковано колективну монографію “Заповідна краса Полтавщини”

(Андрієнко та інші, 1996). Проте, необхідним було здійснення детального та глибшого вивчення рослинного покриву та флори парку та проведення їх соціологічного аналізу.

РОЗДІЛ 3. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

В основу роботи покладені матеріали польових експедиційних досліджень, проведені автором протягом 1998-2003 на території РЛП “Кременчуцькі плавні”. Польові дослідження проводилися загальноприйнятими (детально-маршрутним та напівстаціонарним) методами (Полевая геоботаника, 1959-1976). Здійснено 510 повних геоботанічних описів. Закладено 2 еколого-ценотичних профілі, складено картосхеми рослинності та картосхеми поширення рідкісних видів та угруповань.

Проведення геоботанічних описів пробних площадок та закладання еколого-ценотичних профілів здійснювалося за загальноприйнятими методиками (Ярошенко, 1961; Шенников, 1964). При вивченні флори використовували систематичний, біоморфологічний, еколого-ценотичний, географічний аналіз. Номенклатура таксонів вищих судинних рослин подана за S.L. Mosyakin, M.M. Fedoronchuk (1999). Розроблена класифікаційна схема рослинності парку на домінуючій та на основі методики Браун-Бланке, за допомогою методу перетворення фітоценотичних таблиць (Косман, 1991; Syrenko, 1996) з подальшим виділенням синтаксономічних одиниць різного рангу. Екологічні характеристики рослинних угруповань були розраховані на основі методик фітоіндикації з подальшим використанням градієнтного, ординаційного аналізів (Дідух, Плюта, 1994). Наукова значущість оцінювалась за підходами Т.Л. Андрієнко (1991). При обробці матеріалів створений комп'ютерний банк даних флори та рослинних угруповань парку.

РОЗДІЛ 4. ФЛОРА РЛП “КРЕМЕНЧУЦЬКІ ПЛАВНІ”

4.1. Систематична структура. Флора судинних рослин парку нараховує 603 види, що належать до 320 родів, 98 родин, 57 порядків, 5 класів та 4 відділів. Переважаючим в систематичній структурі флори парку є відділ *Magnoliophyta* 589 вид (97,7 %), відділ *Pinophyta* представлений лише 2 видами (0,3 %). Серед *Magnoliophyta* на *Liliopsida* припадає 22,1 %, на *Magnoliopsida* – 75,6 %, що становить пропорцію 1:3,4. У родинному спектрі три перші місця займають *Asteraceae* (12,9 %), *Poaceae* (8,8 %), *Fabaceae* (5,9 %), які містять 27,6 % загальної кількості видів, що дещо менше, ніж у флорі України в цілому (34,5 %). Десять провідних родин охоплюють 337 видів (55,8 %) і 178 родів (55,6 %), решта родин представлена 266 видами і 142 родами, що становить, відповідно 44,1 та 44,4 %. Десять провідних родів охоплюють 14,9 % загальної кількості видів, а 20 – 22,5 %. Поєднання бореальних родин флори з аридною у родинному спектрі підтверджує перехідний характер між флорами Середземноморської та

Бореальної флористичних областей. Проміжний характер флори чітко проявляється також в родовому спектрі флори, де поєднуються бореальні та південні роди.

4.2. Біоморфологічна структура. За класифікацією життєвих форм К. Раункієра переважають види гемікриптофіти 302 (50,1 %). Частка фанерофітів та хамефітів у флорі незначна відповідно 10,5 % і 2,5 %. В флористичному спектрі переважають трав'яні рослини 528 види (87,6 %), серед них трав'яні полікарпіки (378 видів; 62,8 %). Пануючою групою за типом вегетації є група літньозелених рослин, яка включає (407 видів; 67,5 %), за будовою підземних пагонів переважають кореневищні (278 видів; 46,1 %), за структурою кореневої системи домінують стрижнево-мичкуватокореневі (306 видів; 50,7 %). Загалом результати біоморфологічного аналізу флори парку підкреслюють її типовість для помірних широт Голарктики.

4.3. Еколого-ценотична структура. Флора РЛП “Кременчуцькі плавні” проаналізована нами по відношенню до водного та світлового режиму. По відношенню до водного режиму переважають мезофіти (202 види; 33,5 %), за відношенням до світлового режиму переважають геліофіти (300 видів; 49,8 %), що вказує на панування екоотопів з високим рівнем освітленості. У флорі парку виділено 17 еколого-ценотичних груп. Переважають види лучної (94 види; 15,4 %), лучно-болотної (75 видів; 12,4 %), лучно-степової (73 видів; 12,1 %), лісової неморальної (55 видів; 9,1 %) еколого-ценотичних груп. В цілому за еколого-ценотичною структурою флора парку є типовою для голарктичних територій з помірним кліматом.

4.4. Географічна структура. В основу здійсненого географічного аналізу покладена схема ботаніко-географічного районування Земної кулі, розроблена Meusel H., Jager E., Weinert E. (1965). За зональними характеристиками ареалів виявлене переважання видів із температурно-меридіональними (114 видів; 18,9 %) та бореально-меридіональними (113 видів; 18,7 %) типами ареалів. За кліматичними типами ареалів переважають види із океанічно-субконтинентальним (291 вид; 48,3 %) типом ареалу. За регіональними типами переважають види із європейсько-азіатським типом ареалу (261 вид; 43,3 %). У складі флори парку нараховується 12 субендемичних видів. Таким чином, за результатами аналізу географічної структури флора парку є типовою для східно-європейських степових та лісостепових флор із значною кількістю видів субконтинентальних азіатських флорогенетичних центрів і відображає положення парку на межі лісостепової і степової зони.

4.5. Синантропізація флори. Синантропна флора парку налічує 225 видів або 37,3 %, це значно вище рівня синантропізації України. У складі синантропної флори виділені дві основні фракції: апофітна (141 вид; 62,6 %) та адвентивна (84 види; 37,3 %). За часом проникнення адвентивних видів переважають кенофіти (45 видів; 20 %), археофіти (39 видів; 17,3 %).

Синантропні види	Кількість видів	
	абс.	%
Апофіти:	129	62,9
евапофіти	51	24,9
геміапофіти	45	21,9
нестійкі апофіти	33	16,1
Адвентивні:	76	37,1
археофіти	35	17,1
кенофіти	41	20,0
Всього:	205	100

Серед апофітів переважають евапофіти (55 видів; 24,4 %) та геміапофіти (50 видів; 22,2 %), а за життєвою формою К. Раункієра переважають гемікриптофіти (80 видів; 56,7 %) та терофіти (42 види; 29,8 %).

В роботі наведений список адвентивних видів РЛП “Кременчуцькі плавні” з високою інвазійною спроможністю, який нараховує 36 видів, що становить 42,8 % від адвентивних видів парку.

РОЗДІЛ 5. РОСЛИННІСТЬ РЛП “КРЕМЕНЧУЦЬКІ ПЛАВНІ”

5.1 Загальна характеристика рослинності. Найбільші площі серед природної рослинності парку займають прибережно-водна та лучна рослинність. Провідним фактором у формуванні рослинного покриву парку виступає рівень ґрунтових вод.

5.2. Класифікація рослинності на доміантній основі та характеристика синтаксонів. Для проведення доміантної класифікації вибрані підходи, викладені в “Класифікації рослинності Української РСР” (Афанасьєв, Білик, Брадїс, Гринь, 1956). Автором враховані класифікаційні схеми прибережно-водної рослинності для дніпровських водосховищ (Корелякова, 1982), вищої водної рослинності (Дубина, 1986, 1996). Класифікація рослинності парку подається до рівня асоціації. Рослинність парку за доміантною класифікацією представлена 5 типами, 11 класами формацій, 3 групами формацій, 46 формаціями, 19 групами асоціацій та 106 асоціаціями. Карта рослинності РЛП “Кременчуцькі плавні” представлена на рис.1.

5.2.1. Лісова рослинність. Лісова рослинність включає 2 класи формацій (*Silvae aciculares*, *Silvae foliosae*), які зустрічаються фрагментарно на всій території парку, як на заплаві, так і на островах. Культури *Pineta sylvestris* займають невеликі площі на боровій терасі та на островах. Ценози *Querceta roboris* менш поширені, ніж соснові, в основному формуються в центральній

частині заплави. Заплавні ліси представлені ценозами формацій *Saliceta albae*, *Populeta albae* і *Populeta tremulae*. На території парку досить поширеною є ценози формації *Saliceta albae*. Угруповання формації *Alneta glutinosae* утворюють вузьку смугу у притерасній частині, з малопоширеними бореальними видами у складі їх флори.

5.2.2. Степова рослинність. Степова рослинність представлена 1 класом формацій (*Steppa arenosa*). Псамофітно-степові ценози не займають значних площ, вони представлені невеликими угрупованнями на підвищеннях притерасної частини заплави та островах. Найбільш типовими для території парку є ценози формацій *Festuceta beckerii*, *Koelerieta glaucae* та *Cariceta colchicae*, що мають найбільші площі. Угруповання формації *Koelerieta glaucae* поширені на середньозарослих пісках і приурочені до плескатих підвищених ділянок. Ценози формації *Secalieta sylvestris* фрагментарно зустрічаються на гребенях та підвищеннях.

5.2.3. Лучна рослинність. Лучна рослинність приурочена до вирівняних і плескатих елементів рельєфу островів та прилеглої материкової частини. Угруповання *Prata genuina* становлять близько 10-15 % від загальної площі лучної рослинності парку і представлені ценозами формацій *Poeta pratensis*, *Elytrigieteta repentis*, *Calamagrostideta epigeioris* та *Festuceta pratensis*. Угруповання *Prata substepposa* поширені на значній площі парку і складають до 30 % площі лучної рослинності парку з угрупованнями формацій *Poeta angustifoliae*, *Cariceta praecocis*, *Sedeta sexangulare*. Угруповання *Prata paludosa* найчастіше трапляються серед лучної рослинності і займають 40-45 % від загальної площі лук. Ценози формації *Equiseteta fluviatilis*, *Eleochareta palustris* поширені фрагментарно в зниженнях приуслової частини заплави. Ценози формації *Cariceta acutae* найбільш поширені серед класу болотистих лук.

Угруповання *Prata salina* займають лише 2 % і поширені у притерасній частині заплави.

5.2.4. Болотна рослинність. Болотна рослинність представлена класом формацій *Paludes eutrophicae* і займає лише 7 % території парку. Угруповання групи формацій *Paludes sylvaticae* з *Alnus glutinosa*. трапляються в притерасній частині невеликими ділянками часто у пониженнях рельєфу. Ценози групи формацій *Paludes herbosae* поширені здебільшого у зниженнях притерасної частини заплави, а також уздовж чисельних проток, заток та стариць, утворюючи подекуди

суцільні смуги. Найпоширеніші є ценози формації *Phragmiteta australis*. Ценози формацій *Cariceta acutiformis*, *Glycerieta maximae* зустрічаються спорадично.

5.2.5. Водна рослинність. Класи формацій *Vegetatia aquatica* та *Vegetatia amphibia* займають площу близько 40 % території парку і поширені здебільшого в заплавах, старицях та затоках, оскільки в протоках на їх розвиток негативно впливає коливання рівня води. Серед ценозів *Vegetatia aquatica* найбільш поширенні угруповання формацій *Lemneta minoris*, *Ceratophylleta demersi*, *Potamogetoneta perfoliati*, *Elodeeta canadensis*, *Nuphareta lutea*. На території парку чисельні ценози формації *Trapa borysthenica*, де *Trapa borysthenica* (до 50 %) квітує та плодоносить. Найбільші угруповання *Salvinieta natantis* виявлені на о-ві Уступ, де участь *Salvinia natans* (L.) All., становить до 90 %. Серед *Vegetatia amphibia* найбільші площі займають угруповання формації *Typheta angustifoliae*, зрідка *Typheta latifoliae*. Ценози формації *Typheta laxmannii* поширені локально і великих площ не займають. Угруповання формації *Scirpetum lacustris* наявні в центральній частині заплави переривчастими смугами.

5.3. Класифікація рослинності на флористичній основі (за методом Браун-Бланке) та характеристика синтаксонів. В основу класифікації рослинності покладено систему класів, прийняту в “Синтаксономії рослинності України” (Соломаха, 1996).

Флористична класифікація розроблена на основі 510 геоботанічних описів. Рослинність РЛП “Кременчуцькі плавні” представлена 15 класами, 20 порядками, 25 союзами, 39 асоціаціями. Ценози класу *Lemnetea* поширені на мілководдях або в слабопроточних водоймах, затоках і об’єднують угруповання 4 асоціацій (*Lemnetum minoris*, *Lemno-Spirodeletum polyrhizae*, *Spirodelo-Salvinieta natantis*, *Hydrocharito-Stratiotetum aloides*). Ценози класу *Potametea* об’єднують угруповання вільноплаваючих або вкорінених рослин, занурених у товщу води на мулисто-піщаних донних відкладах і представлені угрупованнями 6 асоціацій (*Potametum perfoliati*, *Najadetum marinae*, *Potametum crispum*, *Ceratophylletum demersi*, *Trapetum natantis*, *Nupharo lutei-Nymphaeetum albae*). Ценози класу *Phragmiti-Magnocaricetea* займають мокрі прибережні екотопи та зниження притерасної частини заплави і представлені угрупованнями 8 асоціацій (*Iridetum pseudacori*, *Caricetum acutiformis*, *Caricetum gracilis*, *Scirpetum lacustris*, *Typhetum latifoliae*, *Typhetum angustifoliae*, *Phragmitetum communis*, *Glycerietum maximae*). Ценози класу *Molinio-Arrhenatheretea* охоплюють угруповання лучної рослинності, яка розміщена на підвищених ділянках заплави з супіщаними та лучно-дерновими ґрунтами і представлені 3 асоціаціями (*Potentillo argenteae-Poetum angustifoliae*, *Festucetum pratensis*, *Alopecuretum pratensis*). Ценози класу *Sedo-Scleranthetea* займають сухі підвищенні ділянки з бідними супіщаними ґрунтами і об’єднують угруповання асоціації (*Artemisio dniproica-Sedetum sexangulare*). Ценози класу *Festucetea vaginatae* поширені на плесканих підвищеннях, борових пісках і представлені угрупованнями 2 асоціацій (*Centaureo borysthenicae-Festucetum beckeri*, *Festuco psammophila-*

Koelerietum glaucae). Угруповання класу *Asteretea tripolium* поширені в зниженнях на лучних ґрунтах між селами Стара Білецьківка та Чечелеве і представлені асоціацією (*Juncetum gerardii*). Угруповання класу *Alnetea glutinosae* займають обводнені ділянки з лучно-болотними ґрунтами в притерасній частині між селами Стара Білецьківка та Чечелеве і представлені асоціацією (*Carici acutiformis-Alnetum*). Угруповання класу *Salicetea purpureae* поширені на ділянках заплави і об'єднують ценози 5 асоціацій (*Salici-Populetum*, *Myosotido palustris-Salicetum albae*, *Poa nemoralis-Salicetum albae*, *Aristolochio-Salicetum albae*, *Galio veri-Aristolochietum clematidis*). Ценози класу *Agropyretea repentis* охоплюють угруповання асоціації (*Calamagrostietum epigeios*). Угруповання класу *Artemisietea vulgaris* поширені фрагментарно в сухих екотопах із супіщаними ґрунтами на території урочищ Грабське, Камінське та на о-вах Зелений, Шеламай і представлені 2 асоціаціями (*Arctietum lappae*, *Berteroetum incanae*). Угруповання класу *Chenopodietea* поширені на порушених землях і охоплюють ценози 2 асоціацій (*Chenopodietum glauco-rubri*, *Asperugetum procumbentis*). Ценози класу *Galio-Urticetea* поширені в помірно зволжених екотопах, вздовж водотоків і представлені угрупованнями асоціації (*Calystegio sepium-Caricetum acutiformis*). Ценози класу *Plantaginetea majoris* мають фрагментарне поширення вздовж заток біля с.Маламівка і охоплюють угруповання асоціації (*Potentillietum anserinae*). Угруповання класу *Secalitea* виявлені на о-ві Шеламай на місці розораних лучних ділянок і об'єднують ценози асоціації (*Chenopodio-Setarietum*).

5.4. Екологічна характеристика рослинності. При визначенні показників основних екологічних факторів є використання методик фітоіндикації (Дідух, Плюта, 1994). Провідними факторами виступають вологість ґрунту, вміст карбонатів та азотний режим. У роботі наведені амплітуди едафічних та кліматичних факторів, а також ординаційні матриці залежності екологічних факторів на рівні класів рослинності. В межах класів амплітуда едафічних факторів коливається 0,17-5,7 балів, це значно ширше ніж кліматичних факторів (0,19-1,83). Найбільша амплітуда коливань зазначена при вологості ґрунту (7,31-21,12 балів), це між класами *Festucetea vaginatae* та *Potametea*.

5.5. Динаміка рослинного покриву РЛП “Кременчуцькі плавні”. Рослинний покрив парку значно змінився в результаті господарської діяльності людини.

Природні зміни рослинності. Серед природних змін рослинного покриву парку значне місце посідають сингенетичні зміни, зокрема заростання пісків та водойм. Процеси заростання алювіальних та борових пісків суттєво різняться між собою і призводять до формування заплавної лісу та піщаного степу. В роботі наведено узагальнений еколого-ценотичний ряд заростання алювіальних пісків та водойм. Нині основними видами заростання Дніпродзержинського водосховища, як в цілому, так і на території парку є *Typha angustifolia*, *T. latifolia*, *Phragmites australis*.

Природно-антропогенні зміни рослинності. Добові коливання рівня Дніпродзержинського водосховища становлять від десятків см до 1 м і більше та залежать від спусків Кременчуцької ГЕС. На характер прибережно-водної рослинності значно впливає нерегулярне коливання рівня води, коли відбуваються періодичні затоплення і осушення мілководь протягом року. Водна рослинність поширена здебільшого в заплавах водоймах, старицях та затоках, оскільки в протоках на її розвиток негативно впливає коливання рівня води.

Антропогенні зміни рослинності. У зв'язку з розташуванням парку біля м. Кременчука, його рослинність зазнає значного антропогенного впливу. Серед антропогенних змін ми виділяємо пострекреаційні та постпасквальні. На берегових ділянках відбувається деградація рослинного покриву в залежності від ступеня рекреаційного навантаження. У роботі наводиться характеристика постпасквальних змін (випас) лучної рослинності.

РОЗДІЛ 6. ФІТОСОЗОЛОГІЧНА ОЦІНКА ТЕРИТОРІЇ РЛП “КРЕМЕНЧУЦЬКІ ПЛАВНІ”

6.1. Рідкісні види. Серед видів флори парку за результатами досліджень виявлені 1 вид із “Світового Червоного списку” (*Sedum borissovae* Balk.), 1 вид із “Європейського Червоного списку” (*Tragopogon ucrainicus* Artemcs.) та 3 види, занесені до “Червоної книги України” (*Orchis palustris* Jacq., *Trapa borysthenica* V. Vassil. V., *Salvinia natans* L.), 17 – є регіонально рідкісними. *Sedum borissovae* – вид знайдений на о-ві Шеламай, в розщелинах скель. *Tragopogon ucrainicus* розсіяно зростає на піщаних гривах по всій території парку. *Trapa borysthenica* та *Salvinia natans* на території парку утворює чисельні популяції в старицях та затоках. *Orchis palustris* розсіяно зростає на межі вологих та лучних екотопів із слабозасоленими ґрунтами. В роботі також наведена характеристика регіонально рідкісних видів.

6.2. Рідкісні угруповання. У результаті досліджень рослинності парку нами виявлено 8 синтаксонів, які потребують охорони на державному та регіональному рівні. Серед них до “Зеленої книги України” (1987) занесено 5 синтаксонів: лісові угруповання *Querceta (roboris) acerosa (tatarici)* та водні угруповання *Salvinieta natantis*, *Trapeta natantis*, *Nymphaeta albae*, *Nymphaeta albae*. Для охорони на регіональному рівні пропонуються 3 синтаксони: *Sedum sexangulare*, *Leersieta oryzoiditis*, *Typheta laxmannii*.

6.3 Використання результатів вивчення фіторізноманіття РЛП “Кременчуцькі плавні” для екологічного виховання. Результати вивчення фіторізноманіття використовуються для наукової та виховної роботи на території парку. Охарактеризовано значення екологічного табору, в якому навчально-наукова та дослідна робота розподілена в залежності від рівня знань та віку дітей. В дисертації висвітлені завдання подальшого розвитку екологічної освіти та виховання на території парку.

РОЗДІЛ 7. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ

Зонування регіональних ландшафтних парків має свої особливості у порівнянні із зонуванням національних природних парків (Андрієнко, 1996). На території РЛП “Кременчуцькі плавні” виділено такі функціональні зони: заказну, регульованої рекреації та господарську (рис.2).

Заказна зона. Основна функція заказної зони – забезпечення охорони природних комплексів. Це найбільша за площею зона РЛП “Кременчуцькі плавні”, вона займає приблизно дві третини парку. Основу цієї зони складають ландшафтний заказник загальнодержавного значення “Білецьківські плавні”, а також о-ви Стрілечий-2, Стрілечий-4, Уступ та Гряда і колишній гранітний кар’єр на о-ві Шеламай. Основні вимоги до режиму заказної зони – це заборонена будь-якого будівництва; надання ділянок під забудову; проведення меліоративних або розвідувальних робіт; рубки головного користування; розорювання, знищення всіх компонентів рослинного покриву; організація таборів, місць відпочинку; будь-який відлов риби у місцях нерестилищ.

Зона регульованої рекреації (екскурсійна зона). Ця зона охоплює маршрути постійних екскурсій та екологічного туризму на території парку, в основному на акваторії. В цій зоні прокладені маршрути екскурсій для різних груп відвідувачів. До неї включені мальовничі природні ділянки з високим рекреаційним потенціалом. До цієї зони увійшла більша частина о-ва Шеламай, значні площі п-ва Кантареве Річище, а також невеликі безіменні острови між о-вами Гряда та Стрілечий-2. Основні вимоги до режиму зони регульованої рекреації – це збереження існуючого ландшафту, рослинного і тваринного світу.

В зоні регульованої рекреації забороняється будівництво будь-яких споруд, за винятком споруд екскурсійного призначення.

Господарська зона. Ця зона в парку займає невелику площу і складається із двох роз'єднаних ділянок та призначена для перспективного розвитку інфраструктури регіонального ландшафтного парку. В господарській зоні забороняється будівництво будь-яких споруд, за винятком адміністративних, господарських, рекреаційних споруд, що належать парку з дотриманням екологічних вимог.

РОЗДІЛ 8

МІСЦЕ РЛП “КРЕМЕНЧУЦЬКІ ПЛАВНІ” В СИСТЕМІ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ ДНІПРОВСЬКОГО ЕКОКОРИДОРУ

В роботі охарактеризовані існуючі об'єкти ПЗФ (природні заповідники, регіональні ландшафтні парки, заказники загальнодержавного значення) та запроектовані (національні природні парки, регіональні ландшафтні парки) в долині Середнього Дніпра, створені з метою збереження біорізноманіття долини Дніпра та оздоровлення його басейну, а також вирішення проблеми рекреаційного використання його природних комплексів. Наведене місце РЛП “Кременчуцькі плавні” на Дніпровській заплаві, який за своїми природними комплексами є важливим ядром Дніпровського екологічного коридору.

Специфіка парку полягає в збереженості та унікальності природних комплексів та ландшафтів. Встановлена перспективність цієї території для організації в майбутньому національного природного парку.

ВИСНОВКИ

1. Різноманітність рослинного покриву та багатство флори території РЛП “Кременчуцькі плавні” характеризується з одного боку, типовими ектопами для Середнього Дніпра, з другого – своєрідністю розташування парку на границі Лісостепу і Степу, Правобережжя та Лівобережжя.
2. Флора судинних рослин парку нараховує 603 видів, що належать до 320 родів, 98 родин, 57 порядків, 5 класів та 4 відділів. У родинному спектрі три перші місця займають *Asteraceae* (78 вид; 12,9 %), *Poaceae* (53; 8,8 %), *Fabaceae* (36; 5,9 %), які містять 167 видів (27,6 %). Десять провідних родин мають 337 видів (55,8 %). Синантропна флора парку налічує 205 видів (36,4 %), адвентивних 84 видів (37,3 %), серед них переважають кенофіти 45 видів (20 %).
3. За біоморфологічною структурою у флорі переважають трав'яні рослини 529 видів (87,7 %). В зв'язку з впливом антропогенних факторів на територію парку високою є участь терофітів 108 видів (17,9 %). Пануючою групою за типом вегетації є група літньозелених рослин, яка включає 407 видів (67,5 %).
4. Аналіз екологічного спектру флори показав переважання, за відношенням до водного режиму, мезофітів 202 види (33,5 %), гігрофітів 131 вид (21,7 %), за відношенням до світлового режиму, геліофітів 300 видів (49,8 %) сціогеліофітів 172 види (28,5 %). За еколого-ценотичною структурою панівне становище займає лучна 94 види (15,4 %), лучно-болотна 75 видів (12,4 %), прибережно-водна, водна і болотна беруть майже однакову участь, що пов'язано з специфічними умовами парку.

5. Географічна структура флори парку характеризується значною участю видів із температурно-меридіональними 114 видів (18,9 %) та бореально-меридіональними 113 видів (18,7 %) зональними типами та океанічно-субконтинентальними кліматипами 291 вид (48,3 %) та європейсько-азіатським 261 видів (43,3 %) регіональними типами ареалів.
6. При формуванні рослинного покриву парку провідним фактором виступає рівень ґрунтових вод. Рослинний покрив різноманітний – тут поєднуються водна, прибережно-водна, болотна, лучна рослинність та залишки заплавної лісів з *Quercus robur*, тополево-вербових лісів.
7. Рослинність парку за домінантною класифікацією представлена 5 типами, 11 класами формацій, 3 групами формацій, 46 формаціями, 19 групами асоціацій та 106 асоціаціями. Флористична класифікація представлена 15 класами, 20 порядками, 25 союзами, 39 асоціаціями.
8. Екологічна характеристика фітоценозів парку проведена для 15 класів (флористична класифікація). Найбільшу амплітуду серед едафічних факторів має вологість ґрунту 60,04 %, серед кліматичних факторів морозність – 19,60 %. Згідно отриманих даних, провідними факторами виступають вологість ґрунту, вміст карбонатів та азотний режим.
9. За результатами екологічної оцінки у складі флори парку виявлено 22 рідкісних види. Серед них 1 вид з “Світового Червоного списку”, 1 – з “Європейського Червоного списку”, 3 – з Червоної книги України, 17 – є регіонально рідкісними. Виділено 8 синтаксонів, серед яких 5 – занесених до “Зеленої книги України”, 3 – потребують охорони на регіональному рівні.
10. На основі проведеного функціонального зонування території парку виділено такі функціональні зони: заказна (3260 га), регульованої рекреації (1818,5 га), господарська (1,5 га). Для кожної зони розроблені режими охорони та використання.
11. Дослідження рослинного світу РЛП “Кременчуцькі плавні” та прилеглої території довели, що ця територія відповідає вимогам національного природного парку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Гальченко Н.П. Рідкісні види регіонального ландшафтного парку “Кременчуцькі плавні” // Укр. ботан. журн. № 3. Т.60, 2003. – С. 273-278.
2. Гальченко Н.П., Никифоров В.В. Функціональне зонування території регіонального ландшафтного парку “Кременчуцькі плавні” // Науковий вісник Ужгородського університету. № 12, 2003. – С.192-195.
3. Никифоров В.В., Гальченко Н.П. Біорізноманітність регіонального ландшафтного парку “Кременчуцькі плавні” / Заповідна справа в Україні. Т. 8, випуск 2, 2002. – С. 78-81.

4. Андрієнко Т.Л., Клєстов М.Л., Прядко О.І. Гальченко Н.П. та ін. “Кременчуцькі плавні” – проєктований регіональний ландшафтний парк Полтавщини // Зб. наук. праць “Захист довкілля від техногенного впливу”. Кременчук, 1998. № 1 (2). – С.8-20.
5. Байрак О.М., Никифоров В.В., Гальченко Н.П. та ін. Фітоценотичні та екологічні особливості ландшафтного заказника “Білецьківські плавні” (Полтавська область) // Укр. фітоцен. зб. – К. 1999. – Сер.А, вип. 1 (15). – С. 78-86.
6. Гальченко Н.П. Екологічні особливості флори проєктованого РЛП “Кременчуцькі плавні” / Зб.наук. праць ПДПУ ім. В.Г. Короленка. Екологія. Біологічні науки. Вип. 4 (8). – Полтава, 2000. – С.45-49.
7. Гальченко Н.П., Прядко О.І. Природно-заповідні території Дніпровського екологічного коридору // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Роль природно-заповідних територій у підтриманні біорізноманіття”. Канів, 2003. – С.41-44.
8. Гальченко Н.П. Флористичні особливості на території проєктованого регіонального парку “Кременчуцькі плавні” Полтавської області // Актуальні питання ботаніки та екології. Матеріали конференції молодих вчених-ботаніків України. Тези доповідей. Ніжин, 1999. – С.140-141.
9. Гальченко Н.П. Охорона рослинного покриву заплави верхів'я Дніпродзержинського водосховища (Полтавська область) // Матеріали конференції молодих вчених-ботаніків України. Тези доповідей. Чернігів, 2000. – С.33.
10. Гальченко Н.П. Загальна характеристика рослинності РЛП “Кременчуцькі плавні” XI з'їзд УБТ, Харків, 2001. – С.77-78.

Гальченко Н.П. Флористичне та ценотичне різноманіття регіонального ландшафтного парку “Кременчуцькі плавні” та його соціологічне значення. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю 03.00.05 – ботаніка. – Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, Київ, 2004.

Дисертація присвячена вивченню флористичного та ценотичного різноманіття РЛП “Кременчуцькі плавні”, який знаходиться в верхів'ї Дніпродзержинського водосховища в межах Кременчуцького району і займає площу 5080 га. Встановлено, що флора парку нараховує 603 видів, що належать до 320 родів, 98 родин, 57 порядків, 5 класів та 4 відділів. Проведений аналіз її систематичної, біоморфологічної, еколого-ценотичної, географічної структури та процесів синантропізації флори. Встановлений синтаксономічний склад рослинності парку за домінантною класифікацією, який включає 5 типів, 11 класів формацій, 3 групи формацій, 46 формацій, 19 груп асоціацій та 106 асоціацій. Розроблено класифікаційну схему рослинності парку на флористичній основі (за методом Браун-Бланке), яка представлена 15 класами, 20 порядком, 25 союзами та 39

асоціаціями. Складена екологічна характеристика рослинності за методом фітоіндикації на рівні класів. Проаналізована динаміка рослинного покриву парку. Виявлено 22 рідкісних і малопоширених видів. Виділено 8 синтаксонів загальнодержавної і регіональної охорони. Результати вивчення фіторізноманіття використовуються для наукової та виховної роботи на території парку. Проведене наукове обґрунтування функціонального зонування території парку та розроблені режими охорони зон. Встановлена специфічність парку в системі природно-заповідних територій Дніпровського екокоридору.

Ключові слова: регіональний ландшафтний парк, флора, рослинність, класифікація рослинності, флористична класифікація, фітоіндикація екологічних факторів, рідкісні види, рідкісні угруповання, функціональне зонування, екологічна мережа.

Гальченко Н.П. Флористическое и ценотическое разнообразие регионального ландшафтного парка “Кременчугские плавни” и его созологическое значение. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата биологических наук по специальности 03.00.05 – ботаника. – Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, Киев, 2004.

Диссертация посвящена изучению флористического и ценотического разнообразия РЛП “Кременчугские плавни”. Территория парка находится на границе Лесостепи и Степи, Правобережья и Левобережья Украины. Установлено, что флора высших сосудистых растений включает 603 вида, которые относятся к 320 родам, 98 семействам, 57 порядкам, 5 классам и 4 отделам. В спектре ведущих семейств преобладают *Asteraceae*, *Poaceae*, *Fabaceae*, которые содержат 27,6 % от общего количества видов. Анализ родового спектра свидетельствует о сочетании родов, характерных как для южных так и северных регионов. В спектре биоморф флоры преобладают травянистые растения (529 видов; 87,7 %), что является характерным для региональных флор умеренных широт Голарктики. В эколого-ценотическом спектре флоры преобладают мезофиты, гелиофиты, луговые и лугово-болотные виды. Географическая структура флоры характеризуется преобладанием температурно-меридиональных (114 видов; 18,9 %), бореально-меридиональных (113 видов; 18,7 %), европейско-азиатских (261 вид; 43,3 %), европейских (131 вид; 21,7 %), океаническо-субконтинентальных (291 вид; 48,3 %) видов. В составе флоры парка выявлено 12 субэндемических видов. Синантропный элемент флоры включает 225 видов, среди них 84 адвентивных вида. Классификация растительности парка представлена до уровня ассоциации. Растительность парка за доминантной классификацией представлена 5 типами, 11 классами формаций, 3 группами формаций, 46 формациями, 19 группами ассоциаций и 106 ассоциациями. Лесная растительность представлена 2 классами формаций (*Silvae aciculares*, *Silvae foliosae*), 9 формациями. Среди степной растительности выявлено 1 класс формаций (*Steppa arenosa*), 4 формации. Луговая растительность представлена 4

классами формаций (*Prata genuina*, *Prata substepposa*, *Prata paludosa*, *Prata salina*), 15 формациями. Болотная растительность отнесена к 1 классу формаций (*Paludes eutrophicae*), 4 формациям. Водная растительность представлена 2 классами формаций (*Vegetatia aquatica*, *Vegetatia amphibia*), 14 формациями. Впервые разработана флористическая классификация (по методу Браун-Бланке), которая представлена 15 классами, 20 порядком, 25 союзами и 39 ассоциациями. Дана характеристика синтаксонов до уровня ассоциации. Составлена экологическая характеристика растительности парка, где ведущими экологическими факторами выступают влажность, азотный режим почвы и содержание карбонатов. Выявлены места произрастания 1 вида из “Мирового Красного списка”, 1 вида – из “Европейского Красного списка”, 3 – из “Червоної книги України” и 17 регионально редких видов. Выделено 5 синтаксонов из “Зеленой книги Украинской ССР” и 3 синтаксона предлагается охранять на региональном уровне. Результаты изучения фиторазнообразия используются для научной и воспитательной работы на территории парка. Проведено научно обоснованное функциональное зонирование территории парка с выделением заказной, регулируемой рекреации и хозяйственной зон, для каждой разработан режим охраны. Установлена специфичность парка в системе природно-заповедных территорий Днепровского экологического коридора.

Ключевые слова: региональный ландшафтный парк, флора, растительность, классификация растительности, флористическая классификация, фитоиндикация экологических факторов, редкие виды, редкие сообщества, функциональное зонирование, экологическая сеть.

Galchenko N.P. Floristic and coenotic diversity of regional landscape park “Kremenchuk plavni”. – Manuscript.

The thesis is presented for a Candidate of Biology degree, speciality 03.00.05 – botany. – M.G. Kholodny Institute of Botany of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 2004.

The thesis is devoted to the investigation of floristic and coenotic diversity of Regional Landscape Park “Kremenchuk plavni”, situated in the upper reaches of Dniprodzerzhinsk reservoir in Kremenchuk district/ It covers the area of 5080 hectares. It is determined that the flora of the park counts 603 species belonging to 320 genera, 98 families, 57 divisions, 5 classes and 4 sections.

The analysis of its systematical, biomorphological, ecologo-coenological, geographical structure and of processes of flora synantropisation has been made. The syntaxonomical scheme of the park vegetation according to dominant classification has been determined. It includes 5 types, 11 formation classes, 3 formation groups, 46 formations, 19 association groups and 106 associations. The classification scheme of the park vegetation on floristic grounds has been developed (according to Braun-Blanquet’s method). It is presented by 15 classes, 20 orders, 25 alliances and 39 associations. Ecological characteristic of the vegetation according to the method of phytoidication on class level has been

elaborated. Park vegetation dynamics has been analyzed. 22 rare species have been revealed. 8 syntaxons of national and regional protection have been pointed out. The use of the results of studying phytodiversity in the territory of the park for ecological education has been shown. Scientific grounding of functional dividing the territory of the park into zones has been carried out and modes of zone protection have been worked out. The specificity of the park in the system of natural reserve territories of the Dnipro ecological corridor has been established.

Key words: regional landscape park, flora, vegetation, vegetation classification, floristic classification, phytoindication of environmental factors, rare species, rare groups, functional dividing into zones, ecological net.